

3 STRÁŽNÍCI

VERZE WERICHOVA VILA

MUSE
UM
KAM
PA

WE
RICH
OVA
VILA

Werichova vila + Umělecká agentura Pierrot

MUSE
UM
-KAM
PA

WE
RICH
-OVA
VILA

3 STRÁŽNÍCI VERZE WERICHOVA VILA

hrají a zpívají Marek Mikulášek (klavír, zpěv), William Valerián (saxofon, zpěv), Ondřej Vacke (kytara, zpěv) a Pavel Husa (kontrabas, zpěv) scénář, režie a hudební nastudování Ivo Kučera produkce, scéna, projekce, grafika Ivan Vacke světla, odbavování projekcí Ivan Vacke, Martina Lovecká, Ondřej Dršata premiéra 21. 10. 2017 Werichova vila, Praha, Kampa

Písňe geniálního hudebního skladatele Jaroslava Ježka, jeho osud a nerozlučné přátelství s V+W, osobitý nadhled a humor. Divadelní inscenace svérázným způsobem přibližuje trojici velkých osobností českého divadla minulého století. „Tři strážníci, to byla autorská solidarita, svízele řemesla, to byly premiérové ovace, fašistické demonstrace i společný odjezd za oceán. Tři strážníci, to byl pro nás obraz věrnosti, symbol všeho, oč jsme se společně pokoušeli.“ Jan Werich

MEDICAL
plus

VELAB s.r.o.
základní lékařská laboratorie

LÉKÁRNA
Hradební

MESSENGER

www.WERICHOVAVILA.CZ

www.PIERROT.CZ

MUSE
UM
-KAM
PA

WE
RICH
-OVA
VILA

3 STRÁŽNÍCI VERZE WERICHOVA VILA

Scénář k inscenaci s původní názvem „Tři strážníci“ vytvořil zkušený hudebník, dramatik, spisovatel a publicista, vynikací klavírista a milovník jazzu Ivo Kučera (1947). V roce 1980 emigroval s rodinou do USA a žil v Kalifornii, kde se živil jako klavírní interpret. Založil Symfonický orchestr Palo Alta, který umělecky vedl. V USA též realizoval multimediální projekty Kaleidoscope. V roce 1995 se vrátil zpátky do Brna, kde působil jako ředitel brněnského studia Českého rozhlasu. V současné době je hudebníkem a autorem na volné noze.

Divadelní hra Iva Kučery Tři strážníci má za sebou již čtyři úspěšná nastudování. První v produkci Městského divadla Zlín v 80tých letech minulého století, druhé pod křídly brněnského G - studia v letech 90tých, třetí pod hlavičkou UA Pierrot v roce 2013 a čtvrtou opět v produkci UA Pierrot, tentokrát ovšem v koprodukcí s Werichovou vilou v Praze ve zcela novém hereckém obsazení v totožném scénografickém kabátě. Domovským místem poslední verze je podkroví Werichovy vily na pražské Kampě, kde je inscenace pravidelně reprizována.

Návrh scény k inscenaci „3 strážníci“ - Ivan Vacke

Jaroslav Ježek se narodil 25. září 1906 v Praze na Žižkově v rodině krejčího Adolfa a matky Františky. Trpěl šedým zákalem očím. Po nezdárené operaci na jedno oko oslepnul docela a na druhé viděl jen velmi slabě, po onemocnění spálou byl navíc silně nedoslýchavý. Poté, co jeho otec narukoval za první světové války na frontu, strávil několik let v Hradčanském ústavu pro výchovu a léčení slepých a na oči chorých dětí (1914 - 1921). Trpěl nemocí levin. Veškerou svou péči a láskou jej zahrnovala o dva roky mladší sestra Jarmila, později provdaná Strnadová. Jako švagdlena mu také z velké části pomohla zaplatit jeho první piano. V roce 1923 začal studovat na pražské konzervatoři a hned se zařadil mezi nejtalentovanější žáky. Mezi jeho učitele patřili

Josef Suk a Josef Bohuslav Foerster. Stýkal se i s mnoha mladými umělci té doby, např. s E. F. Burianem, Vítězslavem Nezvalem, Joe Jenčíkem a především s Jiřím Voskovcem a Janem Werichem, s nimiž pak vytvořil nesmrtelné trio. V meziválečném období je Ježek vypravil do Paříže, kde se po večerech bavil po hospodách a kabaretech a předváděl své umění. Také zde objevil jazz, který ho pak hudebně inspiroval. V roce 1934 se stal členem Skupiny surrealistů v ČSR. Vzhledem k tomu, že aktivně spolupracoval na protinacistických hrách Osvobozeného divadla, v lednu 1939 spolu s Voskovcem a Werichem emigroval do Spojených států. Po příjezdu do USA, pln očekávání, nejprve krátce pobýval v Pensylvánii a pak přesídlil do New Yorku, kde působil jako sbormistr Zpěvokolu. Zde se seznámil se svou budoucí ženou Frances (Františka Bečáková pocházející z Tupes u Uherského Hradiště). Přesto, že v Československu byl považován za českého „Gershwina“, v USA se mu díky americké hudební unii nedařilo prosadit, což ilustrují jeho slova z dopisu Voskovci a Werichovi z jara 1941: „... jak jsem vám posledně říkal, dočetl jsem se v Times, že na Mezinárodním hudebním festivalu v New Yorku je hlášeno provedení také mojí skladby. Tak už se se mnou těšiti z toho nemusíte, protože moje věc tam provedena nebude. Důvody přesně nevím, jeden to totiž svádí na druhého a žádný se k tomu přiznati nechce ... Ale to je jedno. Začnu tedy znovu a uvidím později. Zatím si pokračuji v komposici dál, a doufám, že ještě na tomto světě taky něco napíšu ... Co se týče mne, při mé skromnosti, jsem docela rád, že mohu býti stále v New Yorku, poněvadž toto je vlastně město stále mých snů a zvláště, když tady vcelku se držím a jsem i někdy docela spokojen. Snad se i tady během času postavím docela na nohy a nebudu musít nikoho svou existenci otravovati. Mne takový můj skromný život postací a také mne i uspokojí...“

V době, kdy psal tyto řádky, netušil, že mu zbývá pouhých sedm měsíců života. Ani obětavá láska milované partnerky nedokázala utiřit jeho zdravotní neduhy a na konci roku 1941 je Jaroslav Ježek hospitalizován a na Nový rok 1942 umírá na chronické ledvinové onemocnění ve věku pouhých 36 let. Po válce byla urna převezena do Prahy a je uložena v rodinném hrobě na Olšanských hřbitovech.

Jaroslav Ježek je považován za prototypálního tvůrce české moderní jazzové a taneční písně. Nejvíce znám je ale především jako autor písní k hrám J. Voskovce a J. Wericha. Od Premiéry skafandr (1928) spolupracoval na celkem 20 hrách Osvobozeného divadla, k nimž zkomponoval přes 120 hudebních čísel (kromě písní to byla hudba k baletům, orchestrální přehledy a mezihry i několik melodramů), jimiž položil základ k nejvýznamnější linii české populární hudby, tzv. popu. Vedle populární hudby skládal paralelně i tzv. hudbu uměleckou. Patří sem především komorní skladby pro různé nástrojové sestavy, díla koncertantní, klavírní opusy, symfonická báseň a přibližně 30 písní. Především Houslový koncert (1930), Smyčcový kvartet (1932) a Symfonická báseň (1936) patří k tomu nejprůbojnějšímu, co u nás v té době vzniklo. I přes velké překážky, které mu život přichystal, Jaroslav Ježek často říkal: „Nezapomeňte, já jsem vždycky optimista. Je to tak lepší, ne?“

Marek Mikulášek, Wiliam Valerián,
Ondřej Vacke a Pavel Husa

Marek Mikulášek jako Jaroslav Ježek

Marek Mikulášek
a Ondřej Vacke alias Jan Werich

Ondřej Vacke, Marek Mikulášek
a Wiliam Valerián coby Jiří Voskovec

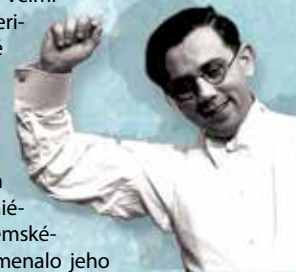

Osvobozené divadlo byla pražská avantgardní divadelní scéna, původně založená jako divadelní sekce Devětsilu, která začala oficiálně hrát od 8. února 1926. Toho dne v pražském divadélku Na Slupí odehrála skupina Jiřího Frejky parodii na Moliérovu hru Georges Dandin, přejmenovanou na Cirkus Dandin. Na scéně s holým bílým pozadím bylo plno žebříků, lampion a křiklavý plakát. Herci nastoupili na scénu ve cvičebních trikotech a herečky v pruhovaných komediantských sukničkách. Na jevišti potom dělali stojky, přemety a žonglovali s míčky. Dobové materiály tvrdí, že tato hra zůstala kritice nepochopena. Ovšem umělci, kteří se

tenkrát na jevišti sešli, si vytkli za cíl svým divákům nabídnout „maximum emocí za vteřinu.“ Název Osvobozené divadlo mu dal v roce 1926 Jindřich Honzl, velký obdivovatel ruského režiséra Alexandra Tairova, podle jeho knihy Odpoutané divadlo. Uměleckými vůdci byli Jindřich Honzl, Jiří Frejka, Emil František Burian. Tato divadelní scéna byla poměrně silně ovlivněna dadaismem, futurismem a později i poetismem. Byla zde uváděna díla G. Apollinaira, A. Jarryho, J. Cocteaua, André Bretona, F. T. Marinettiho a V. Nezvala. Důležité a vlastně převratné bylo i moderní pojetí divadla, tj. kladl se velký důraz na světla, scénickou výpravu a hudbu. Ježkova spolupráce s divadlem začala v roce 1927 komponováním i aranžováním hudby pro hry různých autorů. Z podnětu Emila Františka Buriana zde Jaroslav Ježek vystupoval v jeho Veselých večerech jako klavírní improvizátor. Voskovec s Werichem přišli do divadla na jaře 1927 vlastně jako hosté, se svým představením Vest Pocket Revue, které vzniklo mimo původní Osvobozené divadlo. Jaroslava Ježka získal natrvalo jako skladatele hudby pro své hry. Při tvorbě hudebních částí her bývalo zvykem, že Jaroslav Ježek k zadanému tématu nejdříve improvizoval nebo vybral ve svém skicáři potřebnou hudbu a na její osnově vznikala písňový text. V průběhu roku se s Honzlem dohodli, že vyvedou divadlo z Devětsilu a založí ho jako samostatnou firmu. Osvobozené divadlo postupně ovládla čtveřice Honzl, Ježek, Voskovec a Werich. První úspěchy byly spojeny s malostranskou Uměleckou besedou, kam se do té doby nepřilíš známé divadlo přestěhovalo v roce 1927. Avantgardní kusy, s nimiž soubor začínal, tu byly nahrazeny nesrovnatelně populárnějšími představeními z dílny Voskovce a Wericha. Na úspěch „Vestpocketky“ navázaly další hry jako Smoking revue či Kostky jsou vrženy. Na počátku 30. let se diváky hojně vyhledávané divadlo stěhovalo znovu, tentokrát do paláce U Nováků ve Vodičkově ulici. Ten se stal svědkem premiér řady slavných her, včetně Balady

z Hadrů, Těžké Barbory nebo Kata a blázna. Velmi populární byly pověstné forbiný Voskovce a Wericha, kteří vtipně glosovali aktuální společenské události. Humor namířený proti nastupujícímu nacistickému režimu se stal Osvobozenému divadlu osudným. Na podzim 1938 chystalo Osvobozené divadlo premiéru apolitické komedie Hlava proti Mihulí. Premiéra hry měla být 10. listopadu 1938, ale vpředvečer premiéry byla Osvobozenému divadlu výnosem Zemského úřadu odňata divadelní koncese, což znamenalo jeho konec. V lednu 1939 protagonisté Voskovec, Werich i Jaroslav Ježek odcestovali do Francie, později do USA. Po druhé světové válce (1946) se Jan Werich a Jiří Voskovec (Jaroslav Ježek zemřel roku 1942 v USA) pokusili obnovit Osvobozené divadlo a uvedli hru Divotvorný hrnec. Po komunistickém převratu v roce 1948 Voskovec znovu vycestoval do Francie a později se trvale usadil v USA. Tím fakticky legendární Osvobozené divadlo zaniklo. Po Voskovcově trvalém odchodu do zahraničí Jan Werich ve spolupráci s Karlem Vlachem a několika předválečnými spolupracovníky obnovoval inscenace Osvobozeného divadla v Karlínském divadle a od roku 1955 znovu v sále paláce U Nováků, tentokrát s novým hereckým partnerem Miroslavem Horníčkem, zprvu pod názvem Divadlo satiry a od roku 1957 pod názvem Divadlo ABC, který už se neměnil stejně jako trvalé umístění her Osvobozeného divadla v jeho repertoáru i po skončení herecké dráhy Jana Wericha.

Po emigraci vystoupili V+W a Ježek společně s velkým úspěchem 9. 3. 1939 na krajském večeru v New Yorku a potom i v dalších městech. Pro různé příčiny, vyplývající zejména z odlišnosti poměrů, vkusu a konkurence nemohli ale Voskovec s Werichem pokračovat ve společné práci s Ježkem. Ukázalo se to s konečnou platností při uvedení her Těžká Barbara a Osel a stín v Clevelandu (1940) v divadle Playhouse, jehož ředitelství si k nim objednalo novou hudbu od amerických autorů. Ježek se zde tedy jako skladatel jen těžko prosazoval, pronikání zahraničních skladatelů na koncertní pódia i do hudebních vydavatelství bránily

přísné ochranné předpisy tamnější autorské organizace. Živil se jednak hodinami klavíru v rodinách amerických Čechů a od počátku r. 1941 pak také jako zakladatel a sbormistr Československého pěveckého sboru. „Moji drazí spolupřistěhovalci. Včera jsem zahájil činnost sbormistra a napoprvé mně tam přišlo asi 20 lidí. Tak doufám, že když v tom sboru nebude kvalita, tak že to kvantita nahradí. Jinak už opravdu nic nevím. Kafe si vařím a občas má i slušnou úroveň. Jeden večír jsem si také dokonce vohřál párky. Tak myslím, že budu nakonec i trochu praktičej...“ Měl velké potíže s aklimatizací. Byl téměř slepý, neměl skutečný zdroj příjmů a neuměl dobře mluvit anglicky. V jednom rozhlasovém interview řekl: „Hrušky nedozrávají na Kamčatce. Moje hudba byla zasazena doma. Je to něco, co nemůžete vzít s sebou. Nemůžeme vézt hudbu vaší vlasti v kufru. Vlast, to je vzduch, dlažba, jazyk lidí, to je to, co musíte nechat za sebou. Tak co tady bude pro mě dobré, že? Nic. Vůbec nic. Možná jsem na útěku z jedné smrti do druhé.“ Viděl ale úspěch svých kolegů jako Bohuslava Martinů a Rudolfa Firkušného a tak stále doufal, že se vše změní k lepšímu. „Dokončil jsem svůj další opus a už jsem jej přehrál Rudolfu Firkušnému, kterému se, jak se zdá, velmi mnoho líbil. Je to klavírní sonáta. Dělal jsem ji poněkud dlouho, před tím jsem komponoval daleko rychleji. Ale zdá se mně, že je to v celku velmi slušné dílo, které mě může i dobře reprezentovat. Po dokončení této sonáty mám nyní daleko větší chuť do další práce, poněvadž si začínám opět trochu rozumět a myslím, že nejsem tak špatným skladatelem, jak jsem se v posledním čase tolik domníval... Zítřejší možná opět odjedu na několik dní ven a tak budu mít báječný klid a snad budou v tom případě i nějaké ty muzikální nápady. Je to nyní škoda, že jsme tolik si vzdáleni a nemůžeme se ve všem domluvit ústně, jako tomu bývalo za starých dobřejších časů.“ Voskovec s Werichem to ale také neměli jednoduché. Po zdánlivě dobrém začátku se potýkali s nízkou návštěvností a malou poptávkou po svých dílech. Po válce v roce 1946 se vraceli do Československa s vizí obnovit existenci Osvobozeného divadla. Po nástupu komunismu v roce 1948

ale nastává zlom v jejich společné činnosti a Jiří Voskovec se vrací do USA. Jan Werich zůstává. Zatímco jeden odmítá žít v sovětském satelitu, druhý se nechce stát emigrantem. Téměř polovinu svých stejně dlouhých životů pak byli Jiří Voskovec a Jan Werich odkázáni na oceánskou poštu. Čím jsou oba muži starší, unavenější a nemocnější, tím víc se cítí být spřízněni. Často píše o svém stesku, o tom, že se touží setkat. Podaří se jim to však jen dvakrát ve Vídni, naposledy v roce 1974. Jejich psaní se chvílemi blíží milostné literatuře, zejména těžkými nemocemi a rodinnými problémy zkoušený Werich se k Voskovcovi utíká jako k jediné oáze porozumění, odpočínutí a „srandy“. „Kdybys byl za rohem, jesuskote, žilo by se líp.“ Voskovec však při pomýšlení na návrat „zebou nohy“. Dojemná něžnost, kterou by si dva „dědkové“ za normální situace sotva projevovali, se na papíře přepravovaném tisíce kilometrů projevuje bez zábran. Opakují si starý Werichův bonmot „jsi nejlepší mužský mého života“ a Voskovec zdůrazňuje nemocnému Werichovi, že jestli nevydrží bez cigaret, zabije nejen sebe, ale i jeho. Jan Werich zemřel v Praze 31. 10. 1980 a Jiří Voskovec 4. 7. 1981 v Kalifornii, tedy několik měsíců po Janu Werichovi.

„Šli jsme s Voskovcem v jednom horkém květnovém dni kolem prázdného hlediště a slyšeli jsme hru na klavír. Poslouchali jsme tu hudbu uvnitř a když jsme vešli, viděli jsme, jak v naprosté tmě, s výjimkou jediného jasného slunečního paprsku, který padal z okna u stropu a osvětloval střed jeviště, seděl Ježek a improvizoval. Hrál blues. Vždycky něco zahrál, přestal a hrál znova od začátku a znovu a znovu. Když si nás všimnul, vstal a řekl: „Je příliš horko, chlapi, pojďme si dát pivo.“ „Počkej, je to skvělý blues, pojďme to dokončit.“ A tak se znovu posadil a začal hrát znova. A najednou, z ničeho nic, sama od sebe, vznikla píseň Tmavomodrý svět. „Tenkrát nám ještě nedošlo, jak přesně píseň vyjadřuje způsob „bluesového života“ Jaroslava Ježka.“ Jan Werich

Program připravil: Ivan Vacke, grafika, sazba a koláže s fotografií Karla Hájka, Václava Chocholy a neznámých autorů: Ivan Vacke.

Použitá zdroje: www.music.ucsb.edu, www.kapralova.org,
www.wikipedia.cz, www.ceskyhudebnislovník.cz

Umělecká agentura Pierrot
Ivan Vacke, Košíky 52, 687 04 Traplice,
e-mail: pierrot@pierrot.cz,
www.pierrot.cz

